

Няспоўненыя спадзяванні

(Заканчоныя з 1-ай бач.)

чыяй Чэрчыля стварыў арганізацыю «Вольных Французаў» галоўна зложа-ную з крайніх рэакцыянераў. Ейным заданнем было пастачанне брытанска-му імперыялізму каліяніяльных фран-цускіх сілаў, а таксама паўстрымоў-ванне антыфашыстоўскага вызвалення на тэрыторыі акупаванай Францыі.. Шчогра раздаючы зброю сваім агентам, Дэ Голь адмовіўся даць зброю для руху супраціву.

Дэ Голь і ягоная кліка нясучы адказ-насьць за зьнішчэнне і экзэмінацыю гітлераўцамі вялікай колькасці фран-цускіх патрыётаў. Кліка Дэ Голя заў-сёды паддэжывала крымінальную палі-тыку «вычківання», палітыку здра-ды й помачы ворагу...

У красавіку 1947 г. Дэ Голь стварыў г. зв. Задзіночаныя французскага народу, фашыстаўскую партыю, якая дзеіла на загады англафранка-амэрыканскіх імперыялістых і была фінаксаваная най-вялікшымі французскімі і амэрыканскімі банкамі...

Дэ Голь адкрыта радзіць завесці фа-шыстоўскую дыктатуру, з сабой самым, як дыктатарам, і заклікае да вайны су-праць СССР і супраць народных дэма-крацый.

Нельга думаць, каб Дэ Голь сьняня ўжо забыўся аб гэтых афіцыйных сав-ецкіх словах ягонае характарыстыкі. Калі-б цяпер, прыкладам, Хрушчоў ад-некваў ад гэтых словаў, складаючы ві-ну на сваіх папярэднікаў, дык можна яму прыпомніць, што ўсе гэтыя эпітэты, абі-навачваньні ў фашызме й прыраўноўва-нны да Гітлера паўтарыў пад адрысам Дэ Голя і сам Хрушчоў яшчэ 28 верасня 1958 г. напярэдадні французскага рэ-фэрэндуму. Больш бессаромнай залга-насьці й цынзму знайсці ўжо нельга!

Ня глядзячы на ўсе хрушчоўскія на-маганьні й назывчэйна энэргічную пра-паганду, у якой яму выдатна дапамагалі й французскія камуністы, прыняце Хру-шчова французскім народам было, аднак, здэжэранае, а ў некаторых мясцовас-цях нават халоднае. Паводля падлічэнь-няў прэсы, на аэрадроме ў Орлі вітала Хрушчова ўсяго каля 10 тысяч чалавек, а на ўсёй трасе ягонага праезду з аэра-дрому ў Парыж было ня больш 80 тыся-чаў чалавек, што ў падобных выпадках становіць колькасць даволі сьціпную. У тых мясцовасьцях, прыкладам у Бордо, дзе з боку камуністычнай таўпы разда-валіся энтузіястычныя выкрыкі «Хруш-чоў!», «Хрушчоў!», ня менш гучна дано-сіліся й далёкія ад прызычных словы «Будапэшт!», «Будапэшт!». Пры гэтым варта адцеміць, што ўсё каталіцкае ду-хавенства Францыі наагул паўстрыма-лася ад спатканьняў Хрушчова.

Рэакцыя на прыезд Хрушчова многіх французскіх арганізацый, перадусім усіх некамуністычных прафсаюзаў, а таксама большыя галасы французскае прэсы была станоўча няпрыхільная. Дзеля прыкладу ніжэй друкуем вымоўнае ась-ветчаньне Саюзу Францускіх Камбатан-таў, абвешчанае напярэдадні прыезду Хрушчова. Вось што пісала цэнтрала гэтае масавае арганізацыі французскіх воінаў:

«Нацыянальнае бюро Саюзу Камбатан-таў:

вызнае, што Галава Дзяржавы і фран-цускі ўрад зьяўляюцца пакліканымі са-мі ацэньваць мэтазгоднасьць палітыкі Францыі ў дачыненні да шэфу ўраду чужой дзяржавы;

сьцьвярджае аднак з другога боку, што Хрушчоў ёсьць ня толькі шэфам ўраду замежнай дзяржавы, але так-жа шэфам ураду дзяржавы татальнай, якое тры-мае ў няволі прыгнечаныя народы; падчыркае, што Хрушчоў ёсьць ап-рача гэтага запраўдным шэфам партыі, якая праводзіць у нашай краіне — у мэтраполіі й Альжыры — вайну, прад-стаўляючую паважную загрозу для сва-боды, дэмакратыі і самога існаваньня нашай Бацькаўшчыны;

пастанаўляе, што Саюз Камбатантаў ня прыімае ўдзелу ў маніфэстацыях, арга-нізаваных з нагоды падарожжа Хру-шчова ў Парыж і пераз Францыю;

процызуе, што гэтая абсэцыя даты-чыць асабліва ўрачыстасьцяў, якія мо-гуць быць зарганізаваныя ў Вэрдэн, сымбалічным месцы ахвяраў людзей, прывязаных да свабоды, напэўна тэй са-май рангі, што й Сталінград, але напэў-на й тэй самай, што Будапэшт;

радзіць сябром Саюзу Камбатантаў ня браць удзел у ніякай контрманіфэстацыі»

Прыведзены заклік цэнтралі Саюзу Францускіх Камбатантаў ніякіх камэн-тараў не патрабуе.

Палітычнай мэтай падарожжа Хру-шчова было бясспрэчна як мага цысьней збліжыць Францыю з Савецкім Саюзам і выпраць яе з заходняй абароннай і палі-тычнай сыстэмы Атыянтычнага пакту. Як ведама, Францыя Дэ Голя, хоць і цьвёрда стаіць на пазыцыях цеснага супрацоўніцтва з Захадам, у некаторых важных пытаньнях нярэдка прычыло-ва расходзіцца з англасакімі дзяржа-вамі й рэалізуе собкі і ад іншых неза-лежны курс. Няма сумлеву, што гэтыя супярэчнасьці з англасакімі дзяржава-мі хацелася Хрушчову паглыбіць і сьхі-ліць Францыю да больш цеснага й ад-ейных заходніх саюзнікаху незалежнага супрацоўніцтва з Савецкім Саюзам.

Дзеля гэтага ў многіх сваіх выступ-леньнях Хрушчоў намагаўся акцэнта-ваць, што Савецкі Саюз і Францыя зьяў-ляюцца найсьлібейшымі дзяржавамі на эўрапейскім кантынэньдэ і што ад іх-нага цеснага й дружнага супрацоўніцтва і ўзгодненай палітыкі будзе найбольш залежыць захаваньне сьветавога міру, загарантаваньне бясцечнасьці ўсёе Эў-ропы й дасягненьня ідэі ўсеагульнага разбраеньня, неабходна канечна як дзеля ўмацаваньня трываллага міру, гэ-так і павышэньня матарыяльнага й культурнага дабрабыту. Сулячы фран-цускаму народу шчырую дружбу й ўза-емнае супрацоўніцтва, Хрушчоў асаб-ліва часта паклікаўся на прыклады зь мінуўшчыні, калі Францыя й Расея як у часы небясьпечных для абедзьвюх войнаў, гэтак і ў перыяды міру ішлі рука ў руку і тым самым дасягвалі ад-нолькавыя посьпехі.

Таксама й гэтыя ды ім падобныя ась-ветчаньні Хрушчова ўспрыималіся Французамі, як прывычная ў савецкіх прадстаўнікоў сьлоўная дэклямацыя, якая ня выклікала глыбейшай рэакцыі ні ў народных масах, ні ў дзяржаўных

колах Францыі. Ані сам Дэ Голь, ані іншыя прадстаўнікі французскага ўраду ніводным словам не зрабілі ніякіх палі-тычных канцэсіяў Хрушчову. Ніякіх заахвочваньняў да падобных канцэсіяў ня было й на бачынах французскае прэ-сы, а таксама й ніякага намёку аб іх і ў выдадзеным супольным камунікаце на заканчэньне візыты Хрушчова.

Бадай што найважнейшай палітычнай канкрэтнай мэтай Хрушчова падчас яго-нага французскага падарожжа было ўва-гнаць клін паміж Францыяй і Заходняй Нямеччынай. Не прапусьціў ён даслоўна аніводнай сваёй прамовы, — а іх-жа бы-ло вельмі шмат, — каб не заваястрыць у сьвядомасьці Французаў быццам адро-джанай небясьпекі нямецкага «нацына-лізму», й «рэваншызму». Пры гэтым неад-накратна паклікаўся, што Францыя ў сва-ёй гісторыі была ўжо некалькі разоў бес-спасярэднім аб'ектам нямецкае агрэсіі, з прычыны чаго перажыла вялікія няш-часьці, ня ў меншай меры будзе я яна галоўным аб'ектам і ў прыгатаўленай цяпер Немцамі новай вайне. А таму адзінай магчымасьцю, каб адхіліць ня-мецкую загрозу, пераконваў савецкі шэф, павінана быць цеснае збліжэньне Францыі з Савецкім Саюзам.

Хрушчоў із свайго гледзішча разва-жаў правільна, што каб падпарадкаваць сабе ўсю Заходнюю Эўропу, спачатку трэба яе падзяліць. А так як у сучасных імкненьнях да эўрапейскага задзіно-чаньня галоўнай цэментуючай сілай зьяўляецца вось Парыж-Бонн, францу-ска-нямецкае паразумьне й цеснае палі-тычнае супрацоўніцтва, дык у першую чаргу неабходна для Масквы пасварыць Францыю зь Нямеччынай. Калі-б уда-лося гэтага дасягнуць, тады Эўропа ста-ла-б перад дyleмай: або Францыя скамунізуецца пасьля сьмерці ці ўпад-ку Дэ Голя, і пакінутая сама сабе Нямеч-чына пайшла-б напасьледак за Саветамі, або раней ці пазьней збанкрутуе палі-тыка Адэнгаўэра і дойдучь да голасу палі-тычных колы, якія бяз Францыі хутка маглі-б дагаварыцца з Масквой. Дык няма патрэбы спэцыяльна і даводзіць, што сьмяняныяе паразумьне на лініі Парыж-Бонн зьяўляецца войстрай ко-сткай у горле Масквы.

Ужо ў першай сваёй прамове на аэра-дроме Хрушчоў зьвярнуў увагу фран-цузаў на актуальную нямецкую небясь-пеку. Калі-ж яшчэ таго самага дня паў-тарыў гэтую ўлўную нямецкую загрозу, падчыркаваючы імкненьне Немцаў да «рэваншызму», «мілітарызму» й «агрэсіі», Дэ Голь, які слухаў яго ўважна, адразу-ж зьвярнуў агульную ўвагу, што гэтыя пе-расьцягноты савецкага прэм'ера пераўва-лічаныя і што ён якраз іншага пера-качваньня аб сьняньнішай Нямеччыне.

Ня менш сьціптычна, недаверліва й на-вет зьядліва рэагавала на хрушчоўскае папыханьне Немцамі й французскай прэ-са. Гэтак, прыкладам, пісала 28 сакавіка салідная французская газета «Фігаро»: «Не забывайцеся! Не забывайцеся, — бесьперапынна паўтарае Хрушчоў, — бесьперапынна напамінаючы аб нямецкай «небясьпецы». Але ці выгядна яму ад-клікацца да нашай памяці? — пытала газета. Калі нельга нічога забывацца, дык як мы можам забыцца нямецка-

Нататкі чытача

Пад цэнзурным наглядом

У савецкіх беларускіх часопісах вель-мі рэдка бываюць матар'ялы, прысьве-чаныя хоць-бы часткова нашаму на-цыянальнаму адраджэньню. З гэтае прычыны, навет пры ўсёй цэнзураванай абмежаванасьці, запіняюць увагу на-друкаваньня ў трох леташніх нумарох «Польмы» ўспаміны Паўліны Мядзёлкі «Сьцежкамі жыцьця». Апавядаецца ў іх пра ўмовы навучаньня й нацыянальна-культурную працу ў мінулым беларус-кае дзяўчыны.

Мядзёлка належала да таго нака-лешня, у якога нацыянальнае ўсьведам-леньне пачыналася ад сустрэчы зь пер-шымі беларускімі выданьнямі, а перад-

савецкі разьдзел Польшчы, напад на Фінляндыю, на Балтыйскія краіны, Пра-гу, Карэю, Будапэшт? Як мы можам за-быцца цень, які пасяля таго, як расьсеіў-ся кашмар Гітлера, расьцягнуўся над сьветам?

«Пакіньце ўсё гэта. Гэта мінулае, — нам бясумлеўна адкажа Хрушчоў: бу-дучае мірнае суіснаваньне». Я вельмі ха-чу гэтага. Але чаму мы ня маем права на суіснаваньне франка-нямецкае».

На другі дзень пасяля ад'езду Хру-шчова з Францыі французскі прэм'ер Дэ-брэ ў сваім афіцыйным інтэрв'ю ў тэ-левізіі адкінуў усе напады Хрушчова на Нямецкую Фэдэральную Рэспубліку, а ў сваёй гутарцы зь міністрам інфармацыі Тэрэнуар асьветчыў, што нямецкі імпе-рыялізм больш ня існуе. Дзеля гэтага ўзбраеньне Нямеччыны не прадстаўляе ніякай небясьпекі для сьветавога міру. Дэбрэ даў выразна зразумець, што да-чыненні Францыі да Нямеччыны пась-ля адвезьняў Хрушчова ні ў чым ня зьмяняцца. Такім чынам не ўдалося да-сягнуць Хрушчову й гэтае вымраенае мэты.

У сувязі зь візытай у Францыі Хру-шчова «Нью Ерк Таймс» пісаў: «Маска, якую надзеў на сабе Хрушчоў падчас па-ездкі ў Югаславію, была маскай маркі-стага, які асудзіў грубую тыранію Сталі-на. Для Амэрыкі ў яго была іншая ма-ска: там ён хацеў паказаць сабе дзела-вым чалавекам, які прануе дзелае сапартніцтва ў галіне эканомікі. Маска, якой ён карыстаўся ў Азіі, была маскай ворага каліяніялізму й прыяцеля пры-гнечаных народаў. У Францыі Хрушчоў хоча выклікаць уражаньне, што ён лібэ-ральны прыяцель Францыі й энтузіяст французскай літаратуры. Але генэрал Дэ Голь дастаткова добра ведае, што хава-ецца за ўсьміхнутай маскай, і не дазва-ліць абмануць сабе». Мы дадалі-б, што дастаткова аб гэтым ведае ня толькі Дэ Голь, але і ўсё французскае грамадзтва, падобна як і грамадзтва іншых краінаў, якія намагаўся Хрушчоў ушчасьлівіць сваімі нядаўнымі наведзінамі.

Цяпер, пасяля ад'езду Хрушчова, Дэ Голь выехаў у Лёндан да Макмілана, пасяля чаго хутка паліць у Вашынг-тон для сустрэчы з прэзыдэнтам Айзэн-гаўэрам. Калі-б, прыкладам, сустрэчы з Хрушчовам і выклікалі ў ім некаторыя хістаньні, што, аднак, ёсьць вельмі мала праўдападобным, дык яны бясспрэчна згладзіцца падчас гутарак у Лёндане й Вашынгтоне. Гэтак і ня збыліся хру-шчоўскія спадзяваньні ў Францыі.

Язэп Каранеўскі

усім з газэтамі «Наша Доля» й «Наша Ніва». Усьведамленьне абавязку слу-жэньня свайму паняволенаму народу ўлу-чала асабістыя жыцьцёвыя сьцежкі гэ-тых людзей у вагульны адраджэньчы рух.

Аўтарка ўспамінаў на гэты шлях сту-піла яшчэ юначкай. Наведвала неле-гальныя гурткі моладзі, удзельнічала ў патрыятычных вечарынах, першай вы-конвала ролю Купалёвай Паўлінкі, а пазьней і Зоскі, пераадолювачы няго-ды настаўнічала ў першых беларускіх школах, не пакідала свае працы ў часе розных акупацый, якія даводзілася перажываць Беларусі. Ведама, за бела-рускасьць былі пагарды й пераследы. Западае ў памяць апісаньне першага беларускага тэатральнага паказу ў Віль-ні. Успамінаючы тую вечарыну, якая ператварылася ў патрыятычную мані-фэстацыю, Мядзёлка піша:

«За ўсё сваё жыцьцё я нідзе й ніколі ня бачыла такога бурнага масавага па-рыву ў тэатральнай залі, такога ўзру-шэньня, такой гамы пачуцьцяў, якія між-вольна вырываўліся зь людзкіх грудзей».

Мядзёлка, баручы ўдзел у задра-джэньчым руху на ягонай культурнай дзіялянцы, добра ведала тых, хто ачоль-ваў гэты рух, які захапіў шатораз большую грамаду энтузіястых з народу ды ўкаранавуўся абвешчаньнем Бела-рускае Народнае Рэспублікі. Ейныя ўспаміны маглі-б ці мала дадаць да ўжо ведамага. Маглі-б але пры аднэй умове — каб можна было друкавацца бяз цэн-зурнага нагляду.

Спасьцярога на цэнзурны нагляд вы-явілася ў тым, што ўспаміны апавя-даюць пра звужаную ды ўкарачаную жыцьцёвую сьцежку. Зусім мінаюцца праводныя лёзунгі нашага адраджэнь-ня, выдатная пара 17—18 г.г. ужыць-цяўленыя гэтых лёзунгаў у будавань-ні беларускай дзяржаўнасьці.

Назваваюцца імёны. Часамі даюцца партрэтныя рысы. Пры гэтым аўтарка ня толькі трымаецца ў межах дозволе-нага, але й вымушаная дададжаць афі-цыйнаму прысуду. Гэтак зьяўляецца вымушаная тэндэнцыянасьць ня славіць нацыянальную гісторыю. Адсюль — абавязковае збольшываньне квіок на БНР. Адсюль-жа, прыкладам, і няпрыязна-зласьлівыя згадкі пра выніччаных баль-шавікамі нашых выдатных дзеячоў Вац-лава Ластоўскага й Антона Луцкевіча.

Пра тое, што выкрыўлянае насвят-леньне вымушанае цэнзураю добра сьветчаць ранейшыя ўспаміны іншага чалавека. Мы маем на ўвазе Цішку Гартнага, які ня йшоў аднолькавым шляхам з названымі дзеячамі, хоць таксама быў зьнішчаны ў пару яжоў-шчыны за гэтак званы буржуазны на-цыяналізм.

Пад уражаньнем упяршыню чытанае «Нашае Нівы», якая, як пісаў Гартны, — «бараніла глухое беларускае жыць-цё й падносіла... яго цікавы рух» — ён у 1909 г. з Капыля едзе ў Вільню, каб асабіста пазнаёміцца зь кіраўнікамі га-зэты да якіх яшчэ ў Капылі, завонача «прасякнуўся павагаю». У Вільні тады Гартны пазнаёміўся з Ластоўскім, бра-тамі Луцкевічамі, Івдзігінам Ш., Уласа-вам. Было жаданьне і самому ўладзіць-

(Заканчоныя на 3-ай бачыне)

Уладзімер Глыбінны

Там, дзе цвіце бружмель

(Працяг з папярэдняга нумару)

Часта трава ўступала месца шырокім зарасьнікам чарні-цаў. Абাপал дарожныя ўзбочыны красаваліся ўзорчатым лісь-цём ажыны, якая з боем адваёўвала сабе месца ў іншых па-земістых расьцінаў і, дзеля недахопу сонечнага сьвятла, толь-кі цяпер, аж ў ліпні, запозьненая цывьла сваім дробным зырка-белым цветам на зялёным фоне усечаных, нібыта пілачка, лі-стоў. «От будзе пазьней паземак, як пасьлее яна ў канцы ме-сяца, трэба запамятаваць гэтыя мясьціны, каб некалі прыйсь-ці з кашолкам за ейнымі салодкімі чырвонымі ягадамі», — ад-цеміў у думках Мікола і падаўся далей. Ён і не ўсьведамляў, што не адрозьніў падобных ажынынавых лістоў ад сунічных і даромна цешыў сабе надзеямі на паземку.

Праз колькі часу лес пачаў радзец. Дарога разгалаінавала-ся надавай. Адна вяла ў шырокі прасягчы ўкрытага высокаю травою й дзе-ні-дзе кустамі алешнікі ды паасобнымі невяліч-кімі зелінкамі поля. Іншая павяла ў малады сасоннік з вялі-кімі прагалінамі аголеных зялёных дзялянак, з вытырчэлымі з-пад кустоў магутнымі пнямі зрэдку сьпіленых, а часьцей па-валеных бурамі лясных вяліканаў. Мыйскамі мясцовасьць пе-раходзіла ў забалочаныя нізіны, а далей, на поўмілі, зноў чар-нела зубчатая сьцяна лесу.

Мікола зьвёў позірк на схаваную ў зяленіве, зарослую пе-расьпелай траваю й ледзь бачную дарогу. І дзіва! Неспадзява-на ён убачыў, як дзьве куртаты здавалася бязхвостыя, шэра-жоўтыя курапэчкі беглі ад яго ўздоўж ледзь прыметнае каля-іны, але чамусьці не зварочвалі ў бочныя кусты, якія маглі-б у вокамігненьне схаваць іх ад непажаднага вока. Яны беглі, аглядаючыся на Міколу, пасяля прыпыніліся ў на-вольна пачалі пільна ўзірацца здалёку на неспадзяванага га-сыця, што патрывожыў іхны спакой тут у гэтай глухамані. Мікола таксама глядзеў на іх зачараванымі вачамі, прычэль-

ваючыся ў думках на іх з дубальтоўкі. Праўда, яны яму тут выдаваліся невялічкімі, відаць былі маладзенькімі, леташня-га вываду. Але калі пабачыў дзьве, значыць іх тут ёсьць і больш. Птушкі асабліва любяць меіцыцы, дзе яны зьявіліся на сьвет. Таму іх заўсёды будзе цягнуць да сваіх родных мя-сцінаў. От бы папалываць тут іншаму паляўнічаму з дубаль-тоўкай! Аж цяжка верыць, што гэтак параўнаўча недалёка ад Нью-Ёрку столькі дзічыны й непачатанай прыроды. Але й до-бра, што тут ніхто не палюе, перабілі-б у момант. Становішча ратуе й тое, што часта на дрэвах уздоўж дарогі былі прычэп-леныя друкаваныя папярэджаньні, што гэта прыватная соб-скасць і ніхто ня мае права тут ні паляваць, ні пераходзіць мяжы. Іншая справа, што й самі гаспадары не карыстаюць з гэтае собскасці. Усё стаіць закінутым і занятым. Абвешці, што спавішчаюць прыватную собскасць, часта абадраныя або абшарпаныя ветрам і панішчаныя дажджамі. За лесам ніхто не назірае. Старыя, колькісотгадовыя дрэвы гніюць на пні, пятрэюць расьці маладым дрэвам. Кажная бура валіць багата лесу, выварачвае з карэньнямі горы вялізных дрэваў. Бураломам паваленыя галінастыя дубы часта перагараджава-юць дарогу, ніхто не патурбуецца прыбраць, калі шляхамі гэ-тымі не карыстаюцца. Усё дзічае й зарастае шкоднымі рась-цінамі. Варта зірнуць з дарогі ў глыбіню лесу, каб уявіць сабе запраўдныя джунглі. Шкодныя расьціны-паразыты ад карэнь-няў да верхавіны даўгімі жгутамі, нібыта зьмеямі, паабкруч-валі магутныя дубы й маладыя дрэўкі дысасуць зь іх сабе спа-жыву. Пойзан-айві выцскае з паверхні каля дрэваў іншых шкоднікаў і шчыльна ўкрывае дарогу ў лес. Тысячы жгутаў, абвітых у сваю чаргу рознымі калочымі паўзунамі, нібыта вяроўкамі, паскручвалі ўсю прастору паміж дрэвамі й стано-вляць цяжкапраходныя дадатковыя лес цяжка збытчнае рась-ціннасьці. І толькі там, дзе рупная чалавечая рука калісьці працерабіла дарогу, ачысьціла дзялянку пад сенакос, засяла культураю патрэбнай травы, і можна бачыць сьлед культур-нага дачынення да прыроды. Падобна, што адно гэтка мяс-ціны пераважна й прывабліваюць некаторых наведвальнікаў

у лес. Прынамсі, адну парачку давалася сустрэць Міколе, калі ён вяртаўся з сваёй пагулянікі па лесе.

На раздарожжы запыніліся маладая дзяўчына ў спартовых кароценькіх трусах і цененькай прэзрытай блузачцы, і вы-сокі хлапец, юнак у каўбойскай кашулі. Ён ні эвздоўж вачэй зь ейных, улоўных для цікавага вока, падыманых дыханьнем і кратайных сардэчным хвалаваньнем пагорачкаў грудзей, і зваў на дарогу ўлева, што таямніча вяла ў густыя травы пад скову густа-зьялёнага алешніка. Яна-ж аднекалася і роблена трымалася арыентацыі на простую дарогу, што шырэішым трактам больш адчынена для падарожных бегла ў далеч ля-снаго прасягчы. Яны запынілі дыскусію, эмоўклі й сарамліва апусьцілі вочы долу, калі Мікола размынаўся з ім. За коль-кі крокаў Мікола азірнуўся й спаткаў на сабе іхнія позіркі, якімі яны нібыта дапільноўвалі хутчэйшага зьнікненьня не-пажаднага сьведкі іхняе размовы. Але Мікола сьхітнуў. Як толькі ён апынуўся за паравотам і зьнік з іхных вачэй, ён прыладзіўся за тоўстым дрэвам і пачаў цікавіць, што будзе далей. Пераканаўшыся, што незнаёмы падарожнік зьнік з да-лягледу, маладыя вярнуліся да свае тэмы. Але на гэты раз дзяўчына ўжо больш маўчала. Малады чалавек паклаў ён на шыю руку, левай рукою прыгарнуў ейную постаць да сябе, і за момант іхныя вусны зьліліся ў доўгім пацалунку. Мікола выразна бачыў, як перш нібыта абмякавала, дзяўчына рабілася больш актыўнай і за момант сама хінулася сваім гібкім ста-нам да хлапца. Пацалунак занягнуўся... Пасяля яны адар-валіся адзін ад аднаго, пасьпеншліва і сарамліва азірнуліся ва-кол, задаволена ўсьміхнуліся ад перакананьня, што сьветкаў іхных любощчаў ня было. Тады хлапец ужо больш упэўнена і сьмяялы паклаў руку на дзяўчыніну талію і ўжо бяз словаў пакіраваў не ў свой бок. На гэты раз тая падалася больш па-корліва бяз асаблівае дыскусіі. Маладая пара зьнікла ў за-сені шапатлівае лісьты на ўзлоньне мяякіх шаўковых траваў пад аховаю лясных шатаў.

Рэха Сакавіковых угодкаў

Дэтройт (ЗША)

Аддзел БАЗА ў Дэтройце святкаваў 42-іх угодкі абвешчання незалежнасці Беларусі ў нядзелю 27-га сакавіка, ладзячы акадэмію-банкет.

Прысутныя былі ўсе сябры аддзелу, а таксама госці Беларусы і Украінцы з Дэтройту і ваколіц.

А гадзіне 3-й папаўдні, пасля супольнай малітвы, госці заселі за багаты абедні стол. Пасля перакрасі распахнута Акадэмія, якая выклікала вельмі ўрачысты і патрыятычны настрой. У актуальны рэфэрат былі ўплеценыя доклімацыі як «Сказ аб мінулай славе», працитаны Верай Б., і верш Машары «25-га Сакавіка», доклімаваны Аленай С. Далей быў адчытаны Маніфэст Рады БНР. Айцец Аляксандар (Украінец) сказаў вельмі прыгожую прывітальную прамову, заклікаючы ўсіх прысутных і ўсіх Беларусаў на эміграцыі не забываць пра сваю місію і не заглыбляцца толькі ў свае асабістыя справы, а працаваць яшчэ больш напружана ў кірунку поўнага здзейснення ідэалаў 25-га Сакавіка, і, як ён выказаўся, «стукаць у важныя дзверы, дзе толькі можна папулярываваць беларускую справу».

У мастацкай частцы ведамыя дэтройцкія сячывачкі Вера Л. і Таня Ж. чаравалі як заўсёды публіку сваімі чудаўнымі дугамі і салёвымі выкананнямі беларускіх песняў. Выкліканы музычны настрой у слухачоў спрычыніўся да прадоўжання мастацкай часткі супольным сьпяваннем беларускіх народных і патрыятычных песняў. Час, як заўсёды ў такой атмасферы, праходзіць хутка і ў трэба вечарам разыходзіцца дадому. Але пры развітаннях адчуваўся вельмі задаволены і падбадзёраны настрой у кожнага.

Назваваючы да сказаных на Акадэміі словаў, што трэба «стукаць у важныя дзверы, дзе толькі можна папулярываваць беларускую справу», якраз цікава згадвалася, што ў гэты самы дзень перад абедам, беларуская дэлегацыя прысутнічала на паседжанні Дэмакратычнай партыі. У днях 25—27 сакавіка ў Дэтройце адбывалася якраз канфэрэнцыя Дэмакратычнай партыі сярэдня-заходніх 14 штатаў. На нарады «Nationalities Division», «Platform Recommendations Conference» былі запрошаныя і Беларусы. Паасобныя групы за вялікімі круглымі сталамі на супольнай залі, а пасля агульнага адкрыцця канфэрэнцыі абмяркоўвалі праз тры гадзіны важныя пытанні з вонкавай і нутранай паліты-

кі Амэрыкі, выказваючы свае погляды і рэкамендацыі для будучай дзейнасці і плятформы Дэмакратычнай партыі. Падсумаваныя дыскусіі запісваліся і перадаваліся галоўнаму старшыні канфэрэнцыі.

Беларуская дэлегацыя апынулася пры сталах, дзе сядзелі ведамыя і важныя дзеячы дэмакратычнае партыі. Амэрыканскія «калегі» пры нашым стане вельмі ўважна і зь вялікім зацікаўленнем прыслухоўваліся да выказванняў і палідаў беларускіх дэлегатаў, якія бралі вельмі жывы ўдзел у дыскусіях. Тут-жа Беларусы ўнёслі патрабаваньне беларускіх радыяперадачаў у «Толасе Амэрыкі».

Шматлікім дэлегатам канфэрэнцыі і прадстаўніком прэсы была ўручана брашура, прысьвечаная 42-ім угодкам абвешчання незалежнасці Беларусі і выдана Галоўнай Управы БАЗА.

І так беларуская дэлегацыя пакінула канфэрэнцыю Дэмакратычнай партыі зь вялікай сатысфакцыяй, што якраз у гэты вялікі дзень беларуска нацыянальнага свята яна ўнесла сваю долю ў папулярываньне беларускага імя і беларускае справы.

Беларускі дэмакрат з Дэтройту

Мюнхэн (Нямеччына)

26-га сакавіка беларуская калёнія ў Мюнхэне адзначыла чарговую ўгодку Беларускага Сакавіка.

Урачыстасць адкрыў сьняёр калёніі С. Кабыш.

Прыбылы на святкаваньне айцец Салавей прачытаў глыбокую малітву за Беларускі народ, заклікаўшы прысутных і ў момэнт вялікіх нацыянальных святаў не забывацца пра ўсемагутнага. У кароткім прынагодным рэфэраце, працитаным Ю. С., было закранутае пытаньне стану і разьвіцця беларускіх нацыянальных ідэалаў, увадзеныя ў Акце 25-га Сакавіка, а таксама іхныя перспектывы на будучыню. Далікладчык падаў і абгрунтаваў прычыны, дзеля якіх беларуская эміграцыя можа глядзець на справу вызваленьня свайго народу з поўнасьці апраўданым алтымізмам. Ён зьвярнуў таксама ўвагу на вылучна важную ролю эміграцыі ў перахоўваньні, падтрымоўваньні і пашыраньні дзяржаўна- незалежніцкіх пастулатаў твароў беларускай нацыянальнай дзяржаўнасьці.

Пасля гэтага адбыўся супольны абед.

Мэльбурн (Аўстралія)

З году ў год Беларусы Мэльбурну ў Дзень Нацыянальнага Сьвята Незалежнасці моляцца да ўсявышняга і слухаюць прынагоднае казаньне ў парахвіальнай царкве, папярэджваючы гэтым пачатак грамадзянскага святкаваньня.

Гэтак у нядзелю 27 сакавіка г. г., як толькі ўваходзілася на залю на Фуцкрай, густоўна раскветчаную і аздобленую старанымі рукамі беларускай жанчыны, дзе ладзілася святкаваньне Дня незалежнасці Беларускай Народнай Рэспублікі, — вы былі спатканы спадарынямі В. Сенкевіч і М. Тарашкевіч, якія ўпрыгожвалі вашыя грудзі нацыянальнай істужкай з васількамі.

Гадзіна 2.30 была пачаткам святкаваньня і заля напоўнілася гукамі аўстралійскага нацыянальнага гімну.

Зьмястоўны рэфэрат адчытаў сп. М. Б., пасля якога старшыня святачнага камітэту сп. У. Г. прачытаў прывітальны ліст Прэсьвяшчэннага Уладзікі Варлаама, УАПЦарквы ў Аўстраліі.

На залі віталі Беларускі Народ: Прадстаўнік Прэсьвяшчэннага Ул. Варлаама — Протапрэсвітар а. І. Вінніцкі, прадстаўнік УНРады — сп. інж. Яворскі, ад Вольнага Казачтва — сп. палкоўнік Лысенкаў і ад Украінскай Грамады ў Вікторыі — сп. інж. Булка.

Далейшая праграма складалася з харавага і салёвага сьпеву патрыятычных і народных песень. Асаблівым поспехам карысталася песня «Што-й за месца...» — выкананая салісткай сп. Стэфаніі Гірыс. Прыгожае грудное сапрапо сп. Гірыс было ўзнагароджанае багатымі воплескамі і кветкамі.

Па 10-хвілінным перапынку, Драматычны Гурток адыграў вясёлы жарт — «Пярэстая красуля».

Прысутныя глядзчы выдалі высокую ацэсу нашым мастакам-аматарам і падкрэсьлілі выдатную ігру спадарыні Галі Кажура, падносячы ёй букеты кветак.

Закончылася святкаваньне адсьпяваньнем Нацыянальнага Гімну. Акампаньвала мастачка музыкі сп. О. Навататка. Хорам дырыжаваў сп. Алесь К.

Шчырае дзякуй усім прыняўшым удзел і папрацаваўшым над уладжаньнем Сьвята, даўшым нам прысутным духоўную беларускую страву.

А. М.

Зь беларускага жыцця

Маркі да 40-годзьдзя Слуцкага Паўстаньня

Згуртаваньне Беларускае Моладзі Амэрыкі, рыхтуючыся да 40-х угодкаў Слуцкага Паўстаньня, што прыпадаюць на лістапад 1960 году, выдала юбілейныя маркі. Маркі выдадзеныя ў чатырох колерах: чырвоным, сінім, зялёным і шэрым. Рысунак і кампазыцыя маркі вельмі ўдала выкананыя мастаком Гэнрыкам Архацім. Цэнтр маркі займае постаць дзяцюка з узнятым угору беларускім нацыянальным сьцягам з надпісам на ім «Тым, што пайшлі паміраць, каб жыла Бацькаўшчына». Дрэўка сьцягу мае форму паходні, на полым якое (угары над сьцягам) надпіс паангельску: «Слуцкае Паўстаньне 1920—1960». Пад сьцягам (ніжні правы рог маркі), расьсякаючы змрок няволі, выгравіраваны кліч (таксама паангельску): «Волю Беларусі!» У левым ніжнім роце літары — «БНР».

Маркі выдадзеныя на аркушох па дваццаць штук. Аркуш пачынаецца гэтым тэкстам (пабеларуску і паангельску): «**Яны паміраюць, каб жыла Бацькаўшчына — жывеце вы, каб Бацькаўшчына не памірала!** Памажэце замацаваць гісторыю Слуцкага Паўстаньня — зладзеце ахвяру на выданьне Слуцкага Альманаху. Наклейвайце гэтыя маркі на лістох і пачках — пашырайце праўду аб Беларусі». І тут-жа назоў ды адрэс арганізацыі: BYELORUSSIAN YOUTH ASSOCIATION OF AMERICA, 401 Atlantic Avenue, Brooklyn 17, N. Y.

Сход аддзелу ЗБК у Лёндане (Канада)

Гадавы сход аддзелу адбыўся адразу-ж пасля заканчэньня афіцыйнай часткі і Банкету 19 сакавіка, дадзенага ў гэты дзень 42-іх угодкаў абвешчання незалежнасці Беларускае Народнае Рэспублікі.

На кіраўніка сходу аднагалосна быў выбраны сп. Л. Крывец, а на сакратара сп. Л. Ж. Справаздача фінансавая і зь дзейнасці Управы была зачытаная старшынёй нагляднай рады сп. А. Моіндам.

Выявілася, што Управа працавала нядрэнна, халі-ж і тэмпа працы, у параўнаньні зь папярэднім годам, было зьменшана. Тым ня менш было прароблена шмат грамадзкай карыснай працы.

Увага!

У Выдавецтве «Бацькаўшчына» выйшаў з друку ў ўжо прадацца поўны збор літаратурных твораў вялікага клясыка беларускай літаратуры **Максіма Багдановіча**

Увага!

У пятым нумары часопісу ЗБМА «Беларуская Моладзь» (студзень-сакавік 1960 г.) кіраўніцтва ЗБМА зьвярнулася да беларускае моладзі на эміграцыі з заклікам памагчы распаўсюдзіць гэтыя маркі сярод сваіх і чужынцаў. У часопісе чытаем:

«Помнік слугікам паўстанцам... На прапанову і просьбу Згуртаваньня Беларускае Моладзі Амэрыкі на святкаваньні 39-х угодкаў Слуцкага Паўстаньня ў Нью-Ёрку час ад лістапада 1959 году да сьнежня 1960 году быў абвешчаны Годам Слуцкага Паўстаньня... ЗБМА, падтрымваючы свае словы канкрэтнай справай, выдала юбілейныя маркі да 40-х угодкаў Слуцкага Паўстаньня. Галоўнае кіраўніцтва Згуртаваньня заклікае ўсю беларускую моладзь вольнага сьвету ўзяць на сябе адказнасьць за распаўсюджаньне гэтых марак сярод сваіх суродзічаў і сярод чужынцаў. За здатыя пры гэтым грошы ЗБМА плянуе выдаць **Слугі Альманаху, у якім будзе зьмешчана ўсё, што ёсьць у нашай літаратуры, мастацтва і музыцы пра Слуцкае Паўстаньне. Гэта будзе найлепшы і найтэрыялейшы помнік Беларускаму Гэрою, якія не пашкадавалі жыцьця свайго ў імя лепшае будучыні Беларусі.**

«Няхай-жа беларуская моладзь вольнага сьвету станецца будаўніком помніка Слугікам Паўстанцам!»

Я. Запруднік

„Беларускі зборнік“

Мюнхэн, 1959, № 11, 144 бач.

Выйшаў з друку чарговы 11-ы нумар «Беларускага Зборніка» Інстытуту Вывучэньня СССР у Мюнхэне.

У гэты нумар увайшлі наступныя артыкулы: **Н. Недасек:** Нацыянальнае самавызначэньне і Саветы, **П. Урбан:** 40-я ўгодкі БССР і ейнай камуністычнай партыі, **У. Глыбіны:** Найноўшыя праявы змаганьня за самабытнасьць беларускай культуры, **Р. Касцюк:** Да 20-годзьдзя пакту Молатаў-Рыбэнтроп і пачатку 2-ой сусьветнай вайны, **М. Куліковіч:** Беларускі тэатр на шляху дэнацыяналізацыі, **А. Конаш:** Чыгуначны транспарт Беларусі, **А. Парамонаў:** Сучасны стан лясоў Беларусі.

Гэты чарговы нумар, падобна як у свой час нумар 1, выдадзены не на рататары, а друкам.

Як даведваемся, чарговы 8-ы нумар «Беларускага Зборніка» у ангельскай мове здадзены ўжо ў друку.

УВАГА!

Ужо выйшла з друку **асобная кніжка ў Выдавецтве «Бацькаўшчына» ведама аповесьць Аляксея Кулакоўскага**

«ДАБРАСЕЛЬЦЫ»

з уводным артыкулам **Д-ра Ст. Станкевіча**. Кніжка мае 112 бачынаў і каштуе ў **ЗША і Канадзе 1,5 даляраў, а ў іншых краінах раўнавартасьць 1 амэр. даляра. Купляць і выпісваць можна з Адміністрацыі «Бацькаўшчыны» і ў Прадстаўніцтвах «Бацькаўшчыны» ўва ўсіх краінах паза Нямеччынай.**

АБАВЯЗКАМ КАЖНАГА БЕЛАРУСА ЕСЬЦЬ ЧЫТАЦЬ, ПАШЫРАЦЬ І ПАДТРЫМЛІВАЦЬ «БАЦЬКАУШЧЫНУ».

У Кліўлендзе

19-га сакавіка 1960 г. танцавальны гурток школьнае моладзі пад кіраўніцтвам сп-чні М. Лук'янчык выступаў на «Базары», які арганізавалі жанчыны г. Кліўленду. Перад выступам канфэрэнсею каратка паінфармавала прысутных пра Беларусь. Пад музыку здольнае акардыяністка О. Дубаневіч маладыя танцоры выканалі два народныя танцы: «Мікіту» і «Крыжачок», за што былі ўзнагароджаны буйнымі воплескамі. Чужынцы з зацікаўленнем прыглядаліся да народных строяў і задавалі розныя пытаньні, на што юнакі трапна адказвалі, маючы адпаведныя веды зь беларускае школы.

*

20-га сакавіка адбыўся гадавы справаздачна-пэравыбарчы сход паравіі Жыровіцкае Вожае Маці ВАПЦарквы ў Кліўлендзе. Пасля малітвы дасколешні старшыня Царкоўнага Камітэту сп. М. Гумен адчыніў сход і запрапанаваў выбраць прэзыдыюм. У прэзыдыюм сходу былі выбраныя сп. Ю. Калыда — старшыня і сп. У. Дунец — сакратар. Із справаздачаў выявілася, што за мінулы справаздачны год шмат што зрабілася, а на асаблівую ўвагу заслугоўвае пабудова новае царквы, якая будзе хутка закончаная ў сярэдзіне. У сувязі з будоваю, абарот касы за мінулы справаздачны год быў 50 064,32. Сход удзяліў уступаючаму Камітэту абсалюторыюм з падзякай.

У новы Царкоўны Камітэт былі выбраныя наступныя сп. сп.: М. Гумен — старшыня, М. Кабяко — заступнік, В. Спічонок — сакратар, А. Семанчук — скарбнік і сп-ня К. Чэрнік — сябра. Царкоўным старстам застаўся ўжо нязьменны сп. М. Страпко. У сябры рэвізыйнае камісіі ўвайшлі сп. сп. Ул. Літвінка, М. Ягаўдзік, і Ю. Калыда. У адміністрацыйнаму дому выбраны сп. сп. С. Карніловіч, К. Кіслы і Я. Лукашэвіч.

На наступны год прыняты бюджэт з абаротам 14 000 дал.

УВАГА!

СЛУХАЙЦЕ БЕЛАРУСКУЮ РАДЫЁВУЮ ПРАГРАМУ

КАЖНАЕ НЯДЗЕЛІ 10¹⁵ раніцы

СТАНЦЫЯ WAAT ХВАЛІ 1300 KC

Праграмы надаюцца з ТРЭНТОН, Нью Джэрсэ і іх чуваць у гарадох Філядэльфія, Фрыголд, Прынстон, Лэйквуд, Нью Брансвік, Саўт Рывэр ды ў ваколіцах.

У праграмы ўваходзяць: песні, музыка, весткі з грамадзкага жыцця, літаратурныя мантажы ды гандлёвыя абвесткі нашага сталага апыкуна спадара Рамана Ганкевіча пад адрасам 141 2-ая авеню ў Нью Ёрку і інш. Карэспандэнцыю кіраваць на адрэс:

Mr. Michael Kazlakouski
151 Eagle Street
Brooklyn 22, New York

ПАДТРЫМОЎВАЙЦЕ БЕЛАРУСКАЕ РАДЫЁ ХТО ЧЫМ МОЖА!

УВАГА!

НАШЫЯ ПРАДСТАЎНІЦТВЫ

АНГЕЛЬШЧЫНА:

Mr. Aleksander Laszuk, 97 Moore Park Rd., London, S. W. 6.

АЎСТРАЛІЯ:

Mr. A. Vasilenia, 39 Edwin St., Croydon, N. S. W.

Mr. A. Maroz, 109 Morrison Rd., Midland Junction, W. A.

Mr. M. Nikan, 14 Steel St., Spotswood—Melbourne, Vic.

Mr. W. Akavity, 80 Tapley Hill Rd., Royal Park, S. A.

БРАЗЫЛІЯ:

Mr. C. Cimafiejcyk, Prasa 76, Tiridentes, Curitiba — Parana.

ЗАДЗІНОЧНЫЯ ШТАТЫ:

Mrs. L. Bielenis, 2042 W. St. Paul Ave., Chicago 47, Ill.

Mr. B. Danilovich, 303 Howard St., New Brunswick, N. J.

Mr. Ul. Duniec, 814 Brayton Ave., Cleveland 13, Ohio.

КАНАДА:

Mr. K. Akula, 57 Riverdale Ave., Toronto, Ont.

ФРАНЦЫЯ:

Union des Travailleurs Biélorussiens en France, 26, rue de Montholon, Paris 9.

Mr. W. Kasztelan, 33 rue Kleber, Mouvaux (Nord).

Беларускі тыднёвік палітыкі, культуры і грамадзкага жыцця.

Выдавец: Уладзімер Борнік

РЭДАКЦЫЯ КАЛІГІЯ

Артыкулы, падпісаныя прызывшчам або ініцыяламі аўтара, не заўсёды выражаюць погляды Рэдакцыі. Незамоўленыя рукапісы назад не зварочваюцца. Рэдакцыя адказна на лісты толькі пасля далучэньня паштовае маркі або міжнароднага паштовага купона.